

Ljndeni

„Brilantné a šokujúce... Toto si jednoducho musíte prečítať.“
GILLIAN FLYNN, autorka knihy *Stratené dievča*

**Ty krásna,
temná
Vanessa**

KATE ELIZABETH RUSSELL

Ty krásna, temná Vanessa

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Kate Elizabeth Russell

Ty krásna, temná Vanessa – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Ty krásna, temná Vanessa

KATE ELIZABETH RUSSELL

Ty krásna,
temná
Vanessa

Ljndeni

Tento preklad vyšiel s finančným príspevom
Literárneho fondu.

*Vyrástla som v štáte Maine a tam som získala aj vzdelanie – najprv na súkromnej škole, až kým som z nej z osobných dôvodov po dvoch rokoch neodišla –, a potom na vysokej škole. Uvedomujem si, že pre podobnosť medzi všeobecnými faktmi a istými fiktívnymi prvkami v mojom románe môžu čitatelia, ktorí približne poznajú prostredie, odkiaľ som vyšla, dospieť k mylnému záveru, že odkrývam tajnú históriu tých udalostí. No nie je to tak. Toto je literárne die-
lo a postavy aj miesta dejov sú absolútne vymyslené.*

Každý, kto v posledných rokoch sledoval správy, sa stretol s príbehmi, ktoré pripomínajú rozprávanie v tomto románe, výtvore mojej fantázie. Zapracovala som doň aj iné vplyvy, ako sú veľmi dôležitá teória traumy, popkultúra a postfeminizmus zo začiatku dvadsiateho prvého storočia a moje zmiešané pocity voči Lolite. Všetko toto je bežnou súčasťou písania beletrie. Ale z opatrnosti opakujem, že tento román nie je prerozprávaním skutočných udalostí. Okrem voľných paralel, ktoré som spomenula vyššie, tu nie je zakomponovaný môj osobný príbeh ani príbeh mojich učiteľov či kohokoľvek známeho.

*Skutočným Dolores Hazeovým a Vanessám Wyeovým,
ktorých príbehy si zatiaľ nikto nevypočul,
neuveril im ani ich nepochopil.*

Chystám sa do práce a ten príspevok je uverejnený už osem hodín. Kým si natáčam vlasy, obnovím stránku. Zatiaľ 224 zdieľaní a 875 lajkov. Oblečiem si čierny vlnený kostým a znova obnovím stránku. Spod gauča vylovím čierne bale-rínky, znovu kliknem na stránku. Pripevním si na chlopňu saka zlatú menovku, kliknem na stránku. Číslo sú zakaždým vyššie a komentáre úspešne pribúdajú.

Si taká silná.

Si odvážna.

Aký netvor mohol niečo také robiť dieťaťu?

Otvorím poslednú esemesku, ktorú som Straneovi posla-la pred štyrmi hodinami: Si v poriadku...? Stále mi neodpove-dal, dokonca ju ani nečítal. Napíšem ďalšiu – som tu, ak sa chceš porozprávať –, vzápätí si to rozmyslím a vymažem ju, na-miesto toho pošlem riadok otáznikov bez slov. Počkám nie-koľko minút, skúsím mu zavolať, ale keď sa ozve odkazová schránka, strčím si telefón do vrečka a odidem z bytu, za-buchnúc za sebou dvere. Nemusím sa tak veľmi snažiť. To on vyrobil tento bordel. Je to jeho problém, nie môj.

V práci sedím za pultom v rohu hotelovej haly a odporú-čam hosťom, kam majú ísť a čo majú jesť. Je záver rušnej se-zóny, cez Maine tiahnu poslední turisti, ktorí si chcú pozrieť farebné jesenné lístie, skôr než sa krajina uloží na zimu. S neochabujúcim úsmevom na tvári, ktorý mi však nevy-stúpi až do očí, rezervujem páru oslavujúcemu prvé výročie

sobáša stôl na večeru a dám im priniesť do izby fľašu šampanského. Bude ich čakať, keď sa vrátia – za to gesto dobrej vôle dostanem slušné prepitné. Objednám auto, a to odvezie rodinu na letisko. Muž, ktorý sem chodí každý druhý pondelok služobne a prespáva v hoteli, mi prinesie tri špinavé košele a spýta sa, či mu ich môžeme cez noc vyčistiť.

„Postarám sa o to,“ poviem.

Muž sa zoširoka usmeje a žmurkne na mňa. „Ste najlepšia, Vanessa.“

Cez prestávku sedím v prázdnej kóji v zadnej kancelárii a jem obschnutý sendvič zo včerajšej akcie. Obsedantne kontrolujem príspevok na Facebooku; neviem udržať prsty v pokoji ani sa prestať pozeráť na displej – pribúdajú lajky a zdieľania a desiatky komentárov ako: Si odvážna; Ďalej hlásaj svoju pravdu, ja ti verím. Ešte aj keď čítam, zjavia sa tri bodky – ktosi píše komentár práve v tejto sekunde. Vzápätí sa ako zázrakom vynoria ďalšie, ďalší odkaz hovoriaci o sile a podpore, načo odtisnem telefón, ktorý letí po stole, a nedojedený zvyšok starého sendviča hodím do smetí.

Už sa chcem vrátiť do hotelovej haly, keď mi zavibruje mobil: PRICHÁDZAJÚCI HOVOR. JACOB STRANE. Zasmejem sa, keď hovor prijímam, odľahne mi – je nažive, volá mi. „Si v poriadku?“

Chvíľu je mŕtve ticho a ja stuhnem, upieram oči na okno, za ktorým je Monument Square s jesenným farmárskym trhom a pojazdnými stánkami s jedlom. Je začiatok októbra, jeseň v plnom prúde, a všetko v Portlande vyzerá ako vystrihnuté z katalógu – tekvice na jedenie aj ozdobné tekvice či krčahy s jablčným muštom. Práve prechádza cez námestie žena v kockovanej flanelovej košeli a gumákoch a usmieva sa na bábätko v šatke na jej hrudi.

„Strane?“

Sťažka vydýchne. „Zrejme si to videla.“

„Áno,“ povie. „Videla.“

Nič sa nepýtam, ale on aj tak začne vysvetľovať. Hovorí, že škola sa púšťa do vyšetrovania a on sa chystá na najhoršie. Predpokladá, že ho donúti rezignovať. Sotva tam vydrží do konca školského roka, možno ani do vianočných prázdnin. Počuť jeho hlas je pre mňa také prekvapujúce, že sa musím sústreďovať na to, čo hovorí. Prešli mesiace, odkedy sme spolu naposledy hovorili – po otcovom úmrtí na infarkt sa ma zmocnila panika a povedala som Straneovi, že to už viac nemôžem robiť. Zmocnil sa ma rovnako náhly nápor mravnosti, aké som zažívala počas rokov, keď som vyrábala kiksy, keď ma vyhodili z práce, rozchádzala som sa a nervovo sa rúcala, ako keby byť dobrá mohlo spätne napraviť všetko, čo som zničila.

„Ale veď to vyšetrovali už vtedy, keď bola tvojou študentkou,“ povie.

„Znovu to otvorili. Všetkých odznova vypočúvajú.“

„Ak vtedy dospeli k záveru, že si neurobil nič zlé, prečo by mali teraz zmeniť názor?“

„Nesledovala si v poslednom čase správy?“ spýtal sa. „Žijeme v iných časoch.“

Chcem mu povedať, že preháňa, ak je nevinný, všetko dobre dopadne, ale viem, že má pravdu. Za posledný mesiac to naberalo na sile, celá záplava žien označovala mužov za násilníkov, útočníkov. Väčšinou sa zamerali na slávnych ľudí – hudobníkov, politikov, filmové hviezdy –, ale na pretras prišli aj menej známe mená. Bez ohľadu na postavenie, všetci obvinení sa správajú rovnako. Najprv všetko popierajú. Keď je jasné, že rozruch okolo obvinenia len tak neutích-

ne, s hanbou sa vzdajú svojho postavenia, hmlisto sa verejne ospravedlnia, takmer sa priznajú k previneniu. A napokon sa odmlčia a zmiznú zo scény. Bolo priam neskutočné deň čo deň sledovať, ako ľahko títo muži padajú.

„Malo by to byť v pohode,“ presviedčam ho. „Všetko, čo napísala, je klamstvo.“

Strane sa v telefóne hlasno nadýchne, vzduch mu zasychá pomedzi zuby. „Neviem, či klame. Aspoň technicky.“

„Ale veď si sa jej ani nedotkol. V tom vyhlásení tvrdí, že si ju napadol.“

„Napadol,“ vysmieva sa. „Napadnutie môže byť hocičo, tak ako fyzické násilie môže byť aj to, keď niekoho schmatneš za ruku alebo štuchneš do pleca. Je to nezmyselný právnický termín.“

Dívam sa z okna na farmársky trh: ľudia sa tam premieľajú hore-dolu, krdle čajok lietajú nad nimi. Žena predávajúca občerstvenie otvorí kovový súdok, z ktorého sa vyvalí para, a vyberie dve mexické faširky. „Vieš, poslala mi minulý týždeň správu.“

Rozhostí sa ticho. „Naozaj?“

„Chcela vedieť, či s tým nevyrukujem von aj ja. Asi si myslela, že to bude vierohodnejšie, ak na to nahovorí aj mňa.“

Strane nereaguje.

„Neodpovedala som jej, to je jasné.“

„Správne,“ povie. „Prirodzene.“

„Myslela som si, že blufuje. Že na to nebude mať odvalu.“ Nahnem sa a pritlačím si čelo na sklo. „Bude to v poriadku. Veď vieš, aký mám k tomu postoj.“

Pri tých slovách vydýchne. Cítim, že mu odľahlo, predstavím si jeho úsmev, vrásky v kútikoch očí. „Nič iné nepotrebujem počuť,“ hlesne.

Keď sa vrátim k svojmu pracovnému pultu, otvorím si Facebook, napíšem do vyhľadávača „Taylor Birchová“ a na obrazovke sa zjaví jej profil. Prechádzam riedkymi verejnými komentármi, ktoré som celé roky podrobne skúmala, fotografiami a novinkami z jej života a celkom hore vidím príspevok o Straneovi. Číslo pod ním stále rastú – teraz má už 438 zdieľaní a 1 800 lajkov a pribudli aj ďalšie nové, viac-menej rovnaké komentáre:

Je to veľmi inšpiratívne.

Žasnem, aká si silná.

Ďalej hlásaj svoju pravdu, Taylor!

Keď som spoznala Stranea, mala som pätnásť a on štyridsaťdva, delilo nás takmer tridsať perfektných rokov. Vtedy som takto opisovala rozdiel medzi nami – perfektný. Tá matematika sa mi páčila, je trikrát taký starý ako ja, ľahko som si vedela predstaviť, ako som v ňom trojmo usalašená: jedno moje ja sa mu túlilo k mozgu, druhé k srdcu a to tretie sa premenilo na tekutinu a prúdilo mu v žilách.

V Browicku, povedal mi, sa občas vyskytli romániky medzi učiteľom a študentkou, ale on predtým mnou nič také nezažil, lebo po tom nikdy netúžil. Bola som prvá študentka, pri ktorej mu to napadlo. Bolo vo mne niečo, čo stálo za to riziko. Mala som čaro, ktoré ho ku mne priťahovalo.

Nešlo mu o moju mladosť. Viac ako všetko ostatné miloval moju myseľ. Povedal mi, že mám emocionálnu inteligenciu na úrovni génia a že píšem ako zázračné dieťa, že sa môže so mnou rozprávať, zdôverovať sa mi. Hlboko v mo-

jom vnútri sa vraj skrýva temný romantizmus, rovnaký, aký v sebe nosí aj on. Nikto nikdy nechápal túto pochmúrnú súčasť jeho bytosti, kým som neprišla ja.

„To je moje typické šťastie,“ povedal. „Keď si konečne nájdem spriaznenú dušu, má pätnásť.“

„Ak chceš hovoriť o šťastí,“ protirečila som mu, „skús sa vžiť do roly pätnásťročnej, ktorej spriaznená duša je nejaký starý chlap.“

Pozrel sa mi skúmavo do tváre, chcel sa ubezpečiť, že žartujem – žartovala som, pravdaže. Nechcela som mať nič s chalanmi v mojom veku, s ich lupinami a akné, s ich krutosťou, s akou rozpitvávali dievčatá na kúsky a ich telá hodnotili na stupnici od jeden do desať. Nebola som stvorená pre nich. Milovala som Straneovu opatrnosť stredného veku, jeho pomalé dvorenie. Moje vlasy prirovnal k farbe javorových listov, podsúval mi poéziu – Emily, Ednu, Sylviu. Naučila som sa pri ňom dívať sa na seba jeho očami – videla som sa ako dievča s červenými vlasmi, ktoré má silu povstať a zhltnúť ho ako malinu. Tak veľmi ma miloval, že po mojom odchode z triedy občas klesol na moju stoličku, oprel si hlavu o lavicu a snažil sa nasať do seba to, čo tam zo mňa ostalo. To všetko sa stalo skôr, než sme sa pobožkali. Bol pri mne opatrný. Veľmi sa snažil byť dobrý.

Je ľahké presne určiť okamih, kedy sa to začalo, chvíľu, keď som vošla do jeho triedy zaliatej slnkom a po prvý raz som pocítila, ako sa do mňa vpíja očami, zato je ťažšie povedať, kedy sa to skončilo a či sa to vôbec skončilo. Myslím si, že sa to skončilo, keď som mala dvadsaťdva, vtedy mi povedal, že sa musí pozbierať, lebo nemôže žiť riadnym životom, kým som nablízku, ale posledných desať rokov sme si volávali neskoro v noci, znovu sme prežívali našu minu-

lost', driapali si ranu, ale ani jeden z nás nechcel, aby sa zahojila.

Predpokladám, že sa na mňa obráti o desať či pätnásť rokov, keď ho už telo nebude poslúchať. Vyzerá to ako pravdepodobný koniec tohto príbehu lásky: nechám všetko tak a oddane ako pes urobím, čo mu na očiach uvidím, zatiaľ čo on bude len brať, brať a brať.

O jedenástej odídem z práce a, kráčajúc prázdnyimi ulicami centra mesta, odratúvam každý blok domov, okolo ktorého prejdem bez toho, aby som skontrolovala Taylorin príspevok. Je to moje osobné víťazstvo. Ani v byte sa nepozriem na telefón. Do skrine odložím pracovný kostým, odličím sa, v posteli vyfajčím marihuanu a zhasnem svetlo. Ovládam sa.

Ale potme to na mňa opäť príde, nedokážem to potlačiť. Zrazu strašne potrebujem, aby ma znova ubezpečil a jasne mi povedal, že s tým dievčaťom nerobil to, čo tvrdilo. Potrebujem od neho zasa počuť, že to dievča klame, že klamalo pred desiatimi rokmi a že klame aj teraz, zlákané vábivou hudbou postavenia obete.

Zdvihne hneď po prvom zvonení, akoby čakal, že mu zavolám. „Vanessa.“

„Prepáč, viem, že je neskoro.“ Zarazím sa, neviem, ako ho mám požiadať o to, čo chcem počuť. To sme už dávno nerobili. Očami blúdím po tmavej izbe, matne vidím obrisy otvorených dverí na šatníku a tiene, ktoré na strope vytvára pouličné osvetlenie. V kuchyni bzučí chladnička a kvapká vodovod. Dlhuje mi to – za moje mlčanie, za moju oddanosť.

„Nezdržím ťa dlho,“ poviem. „Len pár minút.“

Zašuchocú periny, keď si sadá na posteli, a preloží si telefón k druhému uchu; na okamih si pomyslím, že moju

prosbu odmietne. Ale vtom mi pološeptom, od ktorého sa mi podlamujú kolená, začne hovoriť, aká som bývala: *Bola si mladučká, Vanessa, a prekypovala si krásou. Bola si v puberte, nabitá sexom a plná života, na smrť ma to desilo.*

Lahnem si na brucho a medzi nohy si vopchám vankúš. Poviem mu, nech vytiahne nejakú spomienku, niečo, o čo sa môžem zachytiť. Mlčí a v duchu preberá jednotlivé situácie.

„V kabinete za triedou,“ povie. „Bolo to uprostred zimy. Ležala si na gauči a na celom tele si mala husiu kožu.“

Zatvorím oči a ocitnem sa v tej miestnosti: biele steny a lesklá drevená dlážka, stôl s kopou neopravených písomiek, drsný gauč, syčiaci radiátor a jediné okno, osemhranné, s mliečnym sklom. Upierala som naň pohľad, zatiaľ čo on na mne pracoval rukami, a mala som pocit, akoby som bola pod vodou, telo bez tiaže, čo sa prevaľuje hore-dolu.

„Bozkával som ťa, robil som ti to ústami. Privádzal som ťa do varu.“ Ticho sa zasmieje. „Tak si to hovorila: ‚Prived’ ma do varu‘. Vymýšľala si si také smiešne slovné spojenia. Bola si veľmi hanblivá, nechcela si o tom hovoriť, ale musel som pokračovať. Spomínaš si?“

Nespomínam si, ani nie. Tolko mojich spomienok z tých čias je zahmlených, neúplných. Potrebujem, aby tie medzery vyplnil, ale niekedy mi to dievča, ktoré opisuje, pripadá úplne cudzie.

„Nevedela si byť potichu,“ vraví. „Vždy si si hrýzla pery, aby si mlčala. Raz si si tak silno zahryzla do spodnej pery, až ti začala krváčať, ale nesmel som prestať.“

Zatláčam si tvár do matraca, šúcham sa o vankúš, jeho slová mi zaplavujú myseľ a prenášajú ma z postele do minulosti, mám tam pätnásť rokov, ležím od pásu nadol nahá

s rozťahnutými nohami na gauči v jeho kabinete, chvejem sa, horím a on mi kľáči medzi kolenami a upiera oči na moju tvár.

Bože, Vanessa, tvoja pera. Krvácaš.

Potrasiem hlavou a zaryjem sa prstami do epedy. To nič, len pokračuj. Dokonči to.

„Bola si taká nenásytná,“ povie Strane. „To pevné, drobné telo.“

Prudko dýcham nosom, keď dospejem k vyvrcholeniu, a vtedy sa ma spýta, či si pamätám ten pocit. Áno, áno, áno! Pamätám si. Uchovávam si tie pocity – čo so mnou robil, ako sa mi telo vždy skrúcalo a žiadalo si viac.

K Ruby chodím už osem mesiacov, od otcovej smrti. Najprv šlo len o smútkovú terapiu, ale potom sme začali hovoriť o mojej mame, o bývalom frajerovi, ako sa cítim zaseknutá v robote, vo všetkom. Je to prepych, dokonca aj pri Rubinej pohyblivej taxe päťdesiat dolárov za týždeň, len aby si ma niekto vypočul.

Jej ordinácia je pár blokov od hotela, kde pracujem, je to mätko osvetlená miestnosť s dvoma kreslami, pohovkou a stolíkmi, na ktorých stoja krabice s papierovými vreckovkami. Okná s výhľadom na záliv Casco Bay: nad rybárskymi mólami lietajú čajky, zálivom sa pomaly presúvajú tankery s naftou a výpravy oboživelných kačíc sa s kvákaním spúšťajú na vođu a menia sa z autobusov na lode. Ruby je staršia odo mňa, veľká sestra, ešte staršia než moja mama, so špinavoplavými vlasmi, v bohémskom oblečení. Milujem jej dreváky s vysokými podpätkami, ich *klop-klop-klop* sa ozýva, keď chodí po miestnosti.

„Vanessa!“

Mám rada, ako vysloví moje meno a keď otvára dvere, akoby jej odľahlo, že za nimi stojím ja a nikto iný.

Tento týždeň hovoríme o možnosti, že by som šla na sviatky domov – prvé bez otca. Bojím sa, že mama má depresiu, a neviem, ako mám tú tému načať. Spolu s Ruby vymyslíme plán. Prechádzame rôzne scenáre, pravdepodobné spôsoby, ako mama zareaguje, ak jej naznačím, že potrebuje pomoc.

„Kým k tomu budete pristupovať empaticky,“ povie Ruby, „bude to podľa mňa v poriadku. Vy dve ste si blízke. Zvládnete rozhovor o ťažkých témach.“

Blízke? Nehádam sa, ale ani s tým nesúhlasím. Niekedy žasnem, ako ľahko ľudí oklamem, aj keď sa o to vôbec nepokúšam.

Podarí sa mi nepozrieť sa na Facebook až do konca sedenia, kým Ruby nevyberie mobil a neuloží si do kalendára naše ďalšie stretnutie. Zdvihne pohľad a zbadá, ako zúrivo rolujem po displeji, a spýta sa, či je tam nejaká mimoriadna správa.

„Skúsím hádať,“ povie, „odhalili ďalšieho sexuálneho násilníka.“

Zdvihnem oči od telefónu, ruky a nohy mám studené.

„Nemá to konca, však?“ Smutne sa usmeje. „Nedá sa tomu uniknúť.“

Rozhovorí sa o najnovšom významnom odhalení, o režisérovi, ktorý si vybudoval kariéru filmami o násilí páchanom na ženách. A v zákulisí sa po filmovaní rád odhaľoval pred mladými herečkami a nahováral ich, aby mu vyfajčili.

„Kto by si bol pomyslel, že ten chlap zneužíva ženy!“ nadhodí Ruby ironicky. „Všetky jeho filmy sú toho dôkazom. Títo muži sa skrývajú ľuďom na očiach.“

„Ale len preto, že im to dovoľíme,“ poviem. „Všetci pred tým zatvárame oči.“

Prikývne. „Máte úplnú pravdu.“

Je vzrušujúce takto sa rozprávať, priplaziť sa tak blízko k okraju priepasti.

„Neviem, čo si mám myslieť o ženách, ktoré s ním napriek tomu ďalej pracovali,“ pokračujem. „Nemali žiadnu sebaúctu?“

„Nuž, nemôžete to tým ženám zazlievať,“ povie Ruby. Nehádam sa, namiesto toho jej podám šek.

Doma sa sftujem marihuanou. Zaspím na gauči a nechám svietiť všetky svetlá. O siedmej ráno zavibruje na drevenej dlážke mobil – prišla mi esemeska – a ja sa odtackám poň. Mama. Ahoj, zlatko. Myslím na teba.

Zízam na displej a snažím sa odhadnúť, koľko toho vie. Taylorin príspevok visí na Facebooku už tri dni, a hoci mama nie je v kontakte s nikým z Browicku, množstvo ľudí ho zdieľalo. Okrem toho v týchto dňoch je mama stále na internete, donekonečna lajkuje, zdieľa a háda sa s konzervatívnymi trollmi. Lahko ho mohla vidieť.

Správu zmenším a otvorím Facebook: 2 500 zdieľaní, 7 900 lajkov. Včera večer Taylor uverejnila nový príspevok:

VERTE ŽENÁM

Odbočili sme na dvojprúdovú cestu, ktorá nás privedie do Norumbegy. Mama povie: „Vážne chcem, aby si tam tento rok chodila.“

Som na začiatku druhého ročníka strednej školy, dnes nastupujem na internát a táto cesta je mamina posledná príležitosť pripomenúť mi, čo som slúbila, skôr než ma Browick úplne zhltnie a ona sa ku mne viac nedostane, len prostredníctvom telefónu alebo cez školské prázdniny. Vlastni sa bála, že sa na internátnej škole môžem odtrhnúť z reťaze, tak som jej musela slúbiť, že nebudem piť ani sexovať. Tento rok chce, aby som jej slúbila, že si nájdem nové kamarátky, čo sa mi zdá neskutočne urážlivé, ba až kruté. S Jenny sme sa pohádali pred piatimi mesiacmi, no stále je to živé. Už len pri slovách *nové kamarátky* sa mi skrúca žalúdok. Tá predstava mi pripadá ako zrada.

„Ja len nechcem, aby si vo dne v noci sedela sama na izbe,“ povie. „Je to také zlé?“

„Keby som bola doma, nerobila by som nič iné, len sedela vo svojej izbe.“

„Ale nie si doma. V tom je ten rozdiel. Pamätám si, že si hovorila čosi o ‚spoločenskej štruktúre‘, keď si nás presviedčala, aby sme ťa sem pustili.“

Vtlačím sa do sedadla a želám si, aby som s ním úplne splynula, aby som nemusela počúvať, ako mama používa moje vlastné slová proti mne. Pred rokom a pol, keď k nám do ôsmej triedy prišiel náborár z Browicku, pustil nám video, v ktorom ukazovali krásne udržiavaný školský areál

zaliaty zlatistým svetlom a ja som začala presviedčať rodičov, aby som si tam mohla poslať prihlášku. Napísala som si aj dvadsaťbodový zoznam s názvom *Dôvody, pre ktoré je Browick lepší než štátna škola*. Jedným z tých bodov bola „sociálna štruktúra“ školy spolu s mierou prijatých absolventov na vysoké školy, množstvom predmetov, ktoré sa zaratúvali do vysokoškolského štúdia – to všetko som si prečítala v ich brožúre. Nakoniec som potrebovala len dva body, aby som rodičov presvedčila: získala som štipendium, aby za mňa nemuseli platiť, a na strednej škole v Columbine sa strieľalo. Celé dni sme pozerali CNN, stále dokola slučku zo záberov utekajúcich študentov, ktorí si chceli zachrániť život. Keď som povedala: „Také niečo ako v Columbine by sa v Browicku nikdy nestalo,“ rodičia si vymenili pohľady, ako by som nahlas vyslovila to, čo si už sami mysleli.

„Celé leto si bola apatická,“ povie mama. „Musíš to hodiť za hlavu a pohnúť sa ďalej.“

„To nie je pravda,“ zamrmlám. Ale je to tak. Ak som sa nevyvalovala pred televízorom, ležala som v hojdacej sieti so slúchadlami na ušiach a počúvala pesničky, ktoré ma zaručene vždy rozplakali. Mama hovorí, že nie je dobré rýpať sa vo svojich pocitoch, že vždy sa vyskytne niečo, čo človeka nahnevá, a že tajomstvo šťastného života spočíva v tom, nedať sa stiahnuť do negatívneho myslenia. Nechápe, aké uspokojenie môže prinášať smútok; hodiny strávené v hojdacej sieti s Fionou Apple v ušiach mi dávajú viac než len šťastie.

Zatvorím oči. „Škoda, že radšej nešiel otec, aby si sa so mnou takto nerozprávala.“

„Povedal by ti to isté.“

„Áno, ale povedal by to krajšie.“

Ešte aj so zatvorenými očami vidím všetko, čo je za oknom. V Browicku som len druhý rok, ale túto trasu sme prešli viac než desaťkrát. Sú tu mliečne farmy a zvlnené pahorky západného Mainu, obchody so zmiešaným tovarom ponúkajúce studené nápoje a živé návnady pre rybárov, farmárske domy s prepadávajúcou sa strechou, kopy hrdzavejúcich častí áut na dvoroch s trávou a zlatobyľom do pol pása. Len čo však vojdete do Norumbegy, všetko je krásne – dokonalé centrum mesta, pekáreň, kníhkupectvo, drogéria, verejná knižnica a na temene kopca školský areál Browick z tehál so žiarivo bielym dreveným obložením.

Mama prejde cez hlavný vstup. Veľká tabuľa s nápisom **STREDNÁ ŠKOLA BROWICK** je v dňoch, keď sa študenti vracajú do školy, ozdobená hnedými a bielymi balónikmi. Úzke cesty v kampuse sú zapchaté plne naloženými autami, chaoticky zaparkovanými SUV. Rodičia a noví študenti chodia hore-dolu a obzerajú si školské budovy. Mama sa nakláňa dopredu, hrbí sa nad volantom a zatiaľ čo sa auto trhane posúva vpred, napätie medzi nami narastá.

„Si bystré, zaujímavé dieťa,“ povie. „Mala by si mať koptu kamarátok. Nemusíš tráviť všetok čas len s jednou osobou.“

Jej slová znejú ostrejšie, než zrejme chcela, ale ja sa na ňu aj tak oborím. „Jenny nebola nijaká jedna osoba. Bola moja *spolubývajúca*.“ Vyslovím to slovo tak, že význam toho vzťahu má byť jasný – jeho dezorientujúca blízkosť, ktorá môže niekedy svet za múrmi spoločnej izby utlmiť a pripraviť o farby –, ale mama to nepochopí. Nikdy nežila na internáte, nikdy nechodila na vysokú a už vôbec nie na internátnu školu.

„Spolubývajúca alebo nie,“ povie, „mohla si mať aj iné kamarátky. Sústrediť sa na jednu osobu nie je práve najlepšie – to je všetko, čo hovorím.“

Rad áut pred nami sa rozdeľuje, keď sa blížime k centrálnemu trávniku. Mama vyhodí ľavú smerovku, potom pravú. „Kadiaľ mám ísť?“

Vzdychnem a ukážem doľava.

Náš internát je malý, volá sa Gould a je to vlastne obyčajný dom s ôsmimi izbami a bytom pre učiteľský dozor. Vlní som si v ubytovacej lotérii vytiahla nízke číslo, takže som dostala samostatnú izbu, čo je na druháčku dosť neobvyklé. Musíme sa s mamou štyrikrát otočiť, aby sme presťahovali všetky moje veci: dva kufre šiat, škatuľu kníh, vankúše a posteľnú bielizeň navyše, prešívajú prikrývku, ktorú mi mama vyrobila zo starých tričiek, z ktorých som už vyrástla, a stojanový ventilátor, ktorý sme postavili do prostredia izby.

Kým vybalujeme, okolo otvorených dverí prechádzajú ľudia – rodičia, študenti, čísi mladší brat, ktorý lieta hore-dolu po chodbe, až spadne a začne jačať. V jednej chvíli ide mama na toaletu; počujem ju pozdraviť sa falošne zdvorilým hlasom a potom ju nejaká iná matka odzdraví. Prestanem vykladať knihy na poličku nad písacím stolom a natiahnem uši. Prižmúrim oči a snažím sa zaradiť ten hlas – je to pani Murphyová, Jennina mama.

Mama sa vráti do izby a zatvorí za sebou dvere. „Je to tam čoraz hlučnejšie,“ povie.

Ukladám knihy na poličku a spýtam sa: „Bola to Jennina mama?“

„Uhm.“

„Videla si Jenny?“

Mama prikývne, ale nerozvádza to. Chvíľu mlčky vybalujeme. Keď postielame posteľ a natahujeme plachtu na páskavý matrac, poviem: „Je mi jej úprimne ľúto.“

Páči sa mi, ako to znie, ale je to, prirodzene, lož. Iba včera večer som sa celú hodinu skúmala v zrkadle v spálni, snažila som sa na seba dívať Jenninými očami a rozmýšľala som, či si všimne, že mám zosvetlené vlasy Sun Inom a v ušiach nové kruhy.

Mama nič nehovorí, keď vyťahuje prešívanú prikrývku z plastového obalu. Viem, bojí sa, že do toho znova skláznem a skončím so zlomeným srdcom.

„Keby teraz aj chcela byť mojou kamarátkou,“ poviem, „nebudem s ňou strácať čas.“

Mama sa skúpo usmeje a uhladí prešívanú deku na posteli. „Stále chodí s tým chlapcom?“ Má na mysli Toma Hudsona, Jenninho frajera, katalyzátor nášho rozchodu. Pokrčím plecami, akože neviem; ale viem. Pravdaže viem. Celé leto som kontrolovala Jennin profil na AOL a jej stav – zadaná – sa nikdy nezmenil. Sú stále spolu.

Pred odchodom mi mama podá štyri dvadsaťdolarovky a musím jej sľúbiť, že každú nedeľu zavolám domov. „Nieže zabudneš,“ prikáže mi. „A prídeš domov na ocove narodeniny.“ Objíme ma tak tuho, až to zabolí.

„Nemôžem dýchať.“

„Prepáč, prepáč.“ Nasadí si okuliare, aby skryla uslzené oči. Cestou z izby na mňa namieri prst. „Buď na seba dobrá. A buď spoločenská.“

Kývnem rukou. „Áno, áno, áno.“ Od dverí sa dívam, ako ide po chodbe ku schodisku a potom zmizne. Začujem dva približujúce sa hlasy, chodbou sa ozýva veselý smiech matky a dcéry. Keď sa objavia Jenny a jej mama, stiahnem sa do bezpečia svojej izby. Zazriem ich len na chvíľku, len toľko, že uvidím Jennine kratšie vlasy a šaty, ktoré jej vlni celý rok viseli v skrini, ale nikdy si ich neobliekla.

Ležím na posteli, blúdím očami po izbe a počúvam slová lúčenia na chodbe, posmrkávanie a tichý plač. V duchu sa vrátim o rok späť, keď som sa nastahovala na prvácky internát, k prvému večeru, keď sme ostali s Jenny dlho hore a z jej prehrávača zneli Smiths a Bikini Kill, skupiny, o ktorých som nikdy nepočula, ale tvárila som sa, že ich poznám, lebo som sa bála, že budem vyzeráť ako taká chudera, ako nemehlo. Bála som sa, že ma potom nebude mať rada. V prvých dňoch v Browicku som si napísala do denníka: *Na tom, že som tu, sa mi najviac páči, že stretnem ľudí, ako je Jenny. Je tak strašne SUPER, že už len jej prítomnosť ma učí, ako byť super tiež.* Neskôr som ten zápis vytrhla a zahodila. Pri pohľade naň som horela od hanby.

Dozorujúcou učiteľkou v Goulde je slečna Thompsonová, nová španielčínarka, čerstvo po vysokej. Na stretnutie v spoločenskej miestnosti v prvý večer prinesie farebné fixky a papierové štítky, aby sme si vyrobili menovky na izby. Ostatné dievčatá v našom internáte sú staršie, iba my s Jenny sme druháčky. Doprajeme si medzi sebou kopy voľného miesta, sedíme každá na opačnom konci stola. Jenny sa skláňa nad svojou menovkou, zastrihnuté hnedé vlasy jej padajú na líca. Keď zdvihne hlavu a mení si fixky, prebehne po mne pohľadom, akoby som tam nebola.

„Skôr než sa vrátite do svojich izieb, vezmite si jednu,“ povie slečna Thompsonová. Otvorí plastovú tašku. Najprv si myslím, že sú tam cukríky, ale potom uvidím strieborné písťalky.

„Možno ich nikdy nebudete musieť použiť,“ povie, „ale dobré je mať ich pre prípad potreby.“

„Načo nám bude písťalka?“ spýta sa Jenny.

„Je to bezpečnostné opatrenie v rámci areálu školy.“ Slečna Thompsonová vyčarí široký úsmev, z ktorého vidím, že je v úzkych.

„Ale vlni sme ich nedostali.“

„Je to pre prípad, že by ťa chcel niekto znásilniť,“ povie Deanna Perkinsová. „Zapísaš na píšťalke, a tým ho zastavíš.“ Priloží si píšťalku k perám a silno do nej fúkne. Hvizd sa nesie chodbou tak uspokojivo hlasno, že to chceme všetky vyskúšať.

Slečna Thompsonová sa snaží prekričať ten hurhaj. „Dobre, dobre,“ smeje sa. „Treba vyskúšať, či fungujú.“

„Naozaj to zastaví niekoho, kto vás chce znásilniť?“ spýta sa Jenny.

„Násilníka nič nezastaví,“ poznamená Lucy Summersová.

„To nie je pravda,“ povie slečna Thompsonová. „A toto nie sú píšťalky proti znásilneniu. Je to všeobecný bezpečnostný nástroj. Ak sa niekedy ocitnete v kampuse v neprijemnej situácii, zapískajte.“

„Dostanú píšťalky aj chlapci?“ spýtam sa.

Lucy a Deanna prevrátia oči. „Načo by chalanom boli píšťalky?“ povie Deanna. „Rozmýšľaj.“

Nato sa Jenny nahlas rozosmeje, akoby Lucy a Deanna neboli prevracali očami aj nad ňou.

Je prvý vyučovací deň a kampus prekypuje životom, na budovách obložených drevom sú okná dokorán, parkovisko pre zamestnancov je plné. Pri raňajkách sedím na konci dlhého stola a pijem len čierny čaj, lebo žalúdok mám úplne stiahnutý. Očami behám po jedálni s vysokým klenutým stropom, všimam si nové tváre a zmeny na tých, ktoré už poznám. Na každom si všetko všimnem – Margo Athertónová si robí cestičku vo vlasoch nalavo, aby zakryla zabie-

hajúce pravé oko, Jeremy Rice každé ráno ukradne v jedálni banán. Pred tým, ako Tom Hudson začal chodiť s Jenny, keď ešte bol dôvod zaujímať sa o všetko, čo robí, všimla som si, s akou presnosťou si striedal tričká s názvami kapiel, ktoré nosil pod košelou. Tá schopnosť všimnúť si toľko vecí na druhých, keď s určitosťou viem, že na mne si nikto nič nevíšma, mi naháňa strach a neviem sa ovládnuť.

Po raňajkách, pred prvou hodinou, zaznie úvodný prejav, v podstate povzbudenie do nového školského roka. Pochoďujeme do auditória, ktoré je z teplého dreva, s červenými zamatovými závesmi. Dnu prúdi slnečné svetlo a ožaruje oblúkovité rady sedadiel. Prvých pár minút zhromaždenia, kým riaditeľka pani Gilesová preberá školský poriadok, sivé vlasy zastrihnuté do mikáda má zastrčené za ušami a jej chronicky traslavý hlas jódluje miestnosťou, vyzerajú všetci čerštví a vynovení. Lenže kým odíde z pódia, v sále je dusno a na čelách sa perlí pot. Pár radov za mnou ktosi zastoná: „Ako dlho to ešte potrvá?“ Pani Antonova vrhne zamračený pohľad ponad plece. Anna Shapirová vedľa mňa si ovieva tvár rukami. Cez otvorené okná preniká dnu vánok a rozhybe spodok zatiahnutých zamatových závesov.

Potom príde na pódium pán Strane, vedúci angličtinárov, učiteľ, ktorého poznám z videnia, ale zatiaľ ma neučil ani som sa s ním nikdy nerozprávala. Má vlnité čierne vlasy, čiernu bradu, okuliare, v ktorých sa odráža svit, takže mu nevidieť oči, ale prvé, čo som si na ňom všimla – a to si musí všimnúť každý – sú jeho rozmery. Nie je tučný, ale veľký, mohutný, a taký vysoký, že má spustené plecía, akoby sa chcel ospravedlniť, že zaberá toľko miesta.

Stojí na pódii a mikrofón si musí vytiahnuť, pokiaľ sa dá. Začne rečniť, slnko sa mu odráža od okuliarov a ja si vy-

tiahnem z ruksaku rozvrh. Tu je to, dnešná posledná hodina: americká literatúra s pánom Straneom.

„Dnes ráno vidím mladých ľudí stáť na prahu čohosi veľkého.“ Jeho slová dunia z reproduktorov, každé vysloví tak zreteľne, až sa to zle počúva: dlhé samohlásky, tvrdé spoluhlásky, ako keď človek upadá do spánku a prudko ho zobudia. To, čo hovorí, je v podstate rovnaké kliše – *siahnite po hviezdach, koho zaujíma, že zaostávajú, možno raz pristanete na Mesiaci* –, ale je dobrý rečník a od neho to znie akosi hlbokomyseľne.

„V tomto akademickom roku si zaumieňte, že sa budete neprestajne snažiť o svoje najlepšie ja,“ vraví. „Vypnite sa k tomu, aby sa Browick stal ešte lepším. Zanechajte tu po sebe stopu.“ Potom siahne do zadného vrečka, vytiahne červenú šatku a utiera si čelo. Pritom vidieť, ako sa mu z podpažšia šíria tmavé kruhy od potu.

„Na Browicku učím trinásť rokov,“ pokračuje, „a za tých trinásť rokov som bol svedkom nespočetných odvážnych činov študentov tejto školy.“

Pomrvím sa na sedadle a uvedomím si, že aj ja sa potím pod kolenami a v jamkách pod lakťami, a pokúšam sa predstaviť si, čo myslí pod tými „odvážnymi činmi“.

Rozvrh prvého polroka mám takýto: francúzština, biológia, dejiny sveta, geometria (pre tých, čo nie sú matematickí géniovia; dokonca aj pani Antonova ju nazýva „geometria pre nechápavých“), voliteľný predmet politika USA a médiá, na ktorom sledujeme spravodajstvo CNN a rozprávame sa o nadchádzajúcich prezidentských voľbách, a americká literatúra. Prvý deň chodím hore-dolu po školskom areáli z jednej hodiny na druhú obťažkaná knihami

a hneď mi je jasné, že v druhom ročníku bude viac učenia ako v prvom. Ako deň postupuje a každý učiteľ nás upozorňuje na náročné veci, ktoré nás čakajú, na domáce úlohy, cvičenia a zrýchlené, niekedy až krkolomné tempo – lebo toto nie je obyčajná škola a my nie sme obyčajní mladí ľudia a ako výnimoční mladí ľudia máme vítať problémy a rásť na nich –, zmocní sa ma únava. Napoludnie už bojujem s tým, že mi padá hlava, takže namiesto obeda sa odkradnem do Gouldu, skrútim sa na posteli a rozplačem sa. Ak to bude takéto ťažké, má vôbec význam snažiť sa? Až na to, že to nie je správny prístup, najmä nie hneď prvý deň, že rozmýšľam, čo na Browicku vôbec robím, prečo mi dali štendium, prečo si myslia, že som dosť bystrá, aby som tu mohla študovať. V tomto začarovanom kruhu som sa už ocitla a znova som prišla k tomu istému záveru: že so mnou zrejme nie je nič v poriadku, mám vrodenu slabosť, ktorá sa prejavuje lenivosťou, strachom z náročnej práce. Navyše, asi to nikoho v Browicku nestojí toľko námahy ako mňa. Ostatní študenti vedia na každej hodine odpovedať, sú vždy pripravení. Tvária sa, že to nič nie je.

Keď prídem na dnešnú poslednú hodinu, americkú literatúru, ako prvé si všimnem, že si pán Strane po otváracej reči prezliekol košeľu. Stojí vpredu v miestnosti opretý o tabuľu a s rukami založenými na prsiach vyzerá ešte väčší než na pódiu. Na túto hodinu nás chodí desať vrátane Jenny a Toma, a keď vchádzame do triedy, pán Strane nás sleduje pohľadom, akoby nás hodnotil. Keď vojde Jenny, už sedím pri stolíku dve miesta ďalej od Toma. Pri pohľade na ňu sa mu rozžiarí tvár a ukazuje jej, aby si sadla na voľné miesto medzi nami – je však nevšímavý, nechápe, prečo to absolút-

ne neprichádza do úvahy. Jenny pevnejšie chytí popruhy na batohu a stroho sa naňho usmeje.

„Sadnime si radšej na túto stranu,“ povie. Má na mysli druhú stranu miestnosti, čo najďalej odo mňa. „Tu je to lepšie.“

Prebehne po mne očami rovnako ako na stretnutí v internáte. V istom zmysle je smiešne, že vynakladá také veľké úsilie na predstieranie, že sme sa nikdy nekamarátili.

Zazvoní zvonec, signalizuje začiatok hodiny, ale pán Strane sa nepohne. Čaká, kým sa utíšime, a až potom prehovorí: „Predpokladám, že sa všetci navzájom poznáte,“ povie, „ale ja všetkých nepoznám.“

Postaví sa pred lavice a náhodne nás vyvoláva a pýta sa na meno a odkiaľ sme. Niektorým dáva aj iné otázky – či máme súrodencov, kam sme najďalej cestovali a aké meno by sme si vybrali, keby sme mali možnosť. Jenny sa spýta, koľko mala rokov, keď sa po prvý raz zalúbila, načo celá očervenie. A Tom vedľa nej tiež.

Keď prídem na rad ja, aby som sa predstavila, poviem: „Som Vanessa Wyeová a vlastne som odnikiaľ.“

Pán Strane sa oprie o operadlo stoličky. „Vanessa Wyeová, vlastne odnikiaľ.“

Nervózne sa zasmejem, lebo keď zopakuje moje slová, počujem, ako hlúpo znejú. „Teda, nie je to ozajstné mesto, je to miesto. Nemá meno. Volajú ho Mestečko dvadsať jeden.“

„Tu v Maine? Pri diaľnici vedúcej na východ?“ spýta sa. „Viem presne, kde to je. Tým smerom je jazero s takým milým menom: veľrybie niečo.“

Prekvapene zažmurkám. „Jazero Veľrybí chrbát. Bývame rovno pri ňom. Sme jediní stáli obyvatelia.“ Kým to hovorím, akosi čudne ma pichne pri srdci. V Browicku mi málokedy

príde smutno za domovom, ale to preto, že nikto nevie, odkiaľ som.

„Vážne?“ Pán Strane sa na chvíľu zamyslí. „Necítite sa tam osamelá?“

Na okamih ma tou otázkou zaskočí. Je ako bezbolestný, šokujúco čistý rez. Slovo *osamelá* by som síce nikdy nepoužila, keby som opisovala, aké to je bývať hlboko v lesoch, no keď ho teraz počujem z úst pána Stranea, pomyslím si, že je to určite tak a že to asi tak bolo vždy, a zrazu sa cítim trápne pri predstave, že mám tú osamelosť vpísanú v tvári, zrejme natoľko, že učiteľovi stačí jediný pohľad, aby na to prišiel. „Niekedy asi áno,“ vysúkam zo seba. Ale pán Strane sa už pohol ďalej a pýta sa Grega Akersa, aké to je presťahovať sa zo Chicaga do kopcov západného Mainu.

Keď sa všetci predstavíme, pán Strane nám povie, že tento predmet bude v tomto školskom roku najťažší. „Mnohí študenti mi hovoria, že som najprísnejší učiteľ v Browicku,“ povie. „Niektorí mi povedali, že som bol prísnejší než ich učitelia na vysokej škole.“ Bubnuje prstami po katedre a nechá na nás dopadnúť celú ťarchu tejto informácie. Potom prejde k tabuli, vezme kriedu a začne písať. Cez plece prehodí: „Môžete si zapisovať.“

Rýchlo sme si začali vyťahovať zošity, lebo už začal prednášať o Henrym Wadsworthovi Longfellowovi a jeho básni *Pieseň o Hiawathovi*, o ktorej som nikdy nepočula, a určite nie som jediná, no keď sa spýta triedy, či ju poznáme, všetci prikývneme. Nikto nechce vyzeráť ako hlupák.

Zatiaľ čo rozpráva, ukradomky sa rýchlo obzerám po triede. Základ je rovnaký ako v ostatných budovách, kde sa vyučujú humanitné predmety – drevená dlážka, stena so zabudovanou knižnicou, zelená tabuľa, školské lavice –,

ale jeho trieda je zabývaná a útulná. Je v nej koberec s vyšliapanou cestičkou v strede, veľký dubový stôl osvetlený zelenou bankárskou lampou, kávovar a hrnček s harvardskou pečaťou stojaci na registračnej skrinke. Cez otvorené okno preniká dnu vôňa pokosenej trávy aj hluk štartujúceho auta, a pán Strane píše kriedou na tabuľu verš z Longfellowa tak náruživ, až sa mu krieda zlomí v ruke. Po chvíli prestane, otočí sa k nám a povie: „Keby ste si mali z tejto hodiny odnieť len jedno, tak nech je to toto: Svet je utkaný z príbehov, ktoré sa donekonečna pretínajú, a každý z nich je pravdivý a každý platí.“ Snažím sa zo všetkých síl zapísať si slovo za slovom všetko, čo hovorí. Päť minút pred koncom hodiny sa výklad náhle skončí. Pán Strane spustí ruky pozdĺž tela a zvesí plecيا. Odíde od tabule a sadne si na katedru, pošúcha si tvár a sťažka vzdychne. Potom unaveným hlasom povie: „Prvý deň býva vždy veľmi dlhý.“

Čakáme v laviciach, nevieme, čo máme robiť, perá sú pripravené nad zošitmi.

Pán Strane si zloží ruky z tváre. „Budem k vám úprimný,“ povie. „Som hovadsky unavený.“

Jenny sa prekvapene zasmeje z druhej strany triedy. Učitelia občas v triede žartujú, ale nikdy som od nikoho nepočula výraz „hovadsky“. A ani mi nenapadlo, že by ho učiteľ mohol vypustiť z úst.

„Bude vám vadiť, ak použijem neslušné výrazy?“ spýta sa. „Asi som si mal od vás najskôr pýtať súhlas.“ Zopne ruky, je ironicky úprimný. „Ak tu môj pestrý jazyk niekoho vážne uráža, nech prehovorí teraz, alebo nech navždy mlčí.“

Prirodzene, nikto sa neozve.

Prvé týždne školského roka prejdú rýchlo, striedajú sa ráňajky pozostávajúce z čierneho čaju a obedy – sendviče s arašidovým maslom – s vyučovaním, s časom vyhradeným na štúdium v knižnici a s večerami, keď sledujem televízne programy Warner Brothers v spoločenskej miestnosti Gouldu. Dostala som zaracha, lebo som nešla na internátne stretnutie, ale presvedčím slečnu Thompsonovú, nech mi dovoľí vyvenčiť jej psa namiesto toho, aby sme obe sedeli hodinu v internátnej študovni, čo sa ani jednej z nás nechce. Skoro každé ráno pred vyučovaním si na poslednú chvíľu dorábam úlohy, lebo čo ako sa snažím, stále nič nestíham a zaostávam. Učitelia trvajú na tom, že to musím napraviť; hovoria, že som bystrá, ale nesústredená a chýba mi motívacia, čo slušne povedané znamená, že som lenivá.

Pár dní po nastahovaní zavládne v mojej izbe chaos – všade samé oblečenie, papiere a nedopité hrnčeky čaju. Stratím denný plánovač, ktorý mi mal pomôcť zvládať situáciu, ale to sa dalo čakať, lebo strácam všetko. Najmenej raz do týždňa si nájdem zvonku na kľučke visieť kľúče, ktoré tam dal niekto, kto ich našiel v kúpeľni alebo v triede či v jedálni. Nič si neviem ustrážiť – učebnice skončia zaklinené medzi posteľou a stenou, domáca úloha pokrkvaná na dne batoha. Učitelia sú večne zúfalí z mojich zhúžvaných projektov a pripomínajú mi, že mi kvôli škaredej úprave musia znížiť bodovanie.

„Musíte si lepšie zorganizovať čas!“ kričí na mňa učiteľ histórie, keď horúčkovo listujem v zošite a hľadám poznámky z predošlého dňa. „Veď sme len druhý týždeň v škole! Ako môžete byť taká popletená?“ Svoj názor na mňa nezmení, ani keď poznámky napokon nájdem: som lajdáčka, čo je znak slabosti a vážna charakterová chyba.

V Browicku sa už tradične raz do mesiaca stretávajú študenti s učiteľmi-patrónmi na spoločnej večeri u učiteľov doma. Pani Antonova nás k sebe nikdy nepozve. „Musím si udržiavať istý odstup,“ povie. „Nie všetci učitelia so mnou súhlasia, čo je v poriadku. Doviaľa svojim študentom, aby im nazreli do súkromia, čo je v poriadku. Ja však nie. Niekam si zájdem, najeme sa, trochu sa porozprávame a potom pôjdeme všetci domov. Treba si určiť hranice.“

Na prvé tohtoročné stretnutie nás vezme do talianskej reštaurácie v meste. Sústredene nakrúcam cestovinu na vidličku a pani Antonova zatiaľ poznamená, že z pohľadu učiteľského zboru je najnaliehavejšie riešiť moju nedostatočnú organizovanosť. Snažím sa, aby to neznelo príliš ľahostajne, keď hovorím, že na tom popracujem. Pani Antonova chodí okolo stola a každému študentovi dáva spätnú väzbu. Už nikto iný nemá problémy s organizáciou práce, ale nie som na tom najhoršie; Kayle Guinn neodovzdal prácu na dvoch predmetoch, čo je vážny prečin. Keď mu pani Antonova číta spätnú väzbu od učiteľov, všetci sa dívame do svojich tanierov s úľavou, že na tom nie sme tak zle ako on. Po večeri, keď sú taniere prázdne, nechá pani Antonova kolovať plech s domácimi šiškami s čerešňovou plnkou.

„Sú to *pampušky*,“ povie. „Ukrajinské, ako moja mama.“

Keď odídeme z reštaurácie a kráčame hore kopcom do kampusu, pani Antonova si zrovná krok so mnou. „Zabudla som vám povedať, Vanessa, že tohto roku musíte mať aj mimoškolské aktivity. A nielen jednu. Treba myslieť na prihlášku na vysokú školu. Zatiaľ ste na tom bledo.“ Začne mi niečo navrhovať a ja iba prikyvujem. Viem, že sa musím viac zapájať, a pokúšam sa o to – minulý týždeň som sa chcela pridať k francúzskemu klubu, ale rýchlo som odišla,

keď som zistila, že jeho členovia nosia na každom stretnutí malé čierne baretky.

„A čo klub tvorivého písania?“ navrhne. „Hodil by sa k vašej poézii.“

Aj o tom som rozmýšľala. Klub tvorivého písania vydáva literárny časopis a vlani som ho čítala od prvej po poslednú stránku, porovnávala som svoje básne s publikovanými a snažila som sa objektívne posúdiť, ktoré sú lepšie. „Možno áno,“ odpoviem.

Dotkne sa mi pleca. „Porozmýšľajte o tom,“ povie. „Pán Strane je tohto roku študijným poradcom. Je v tom zbehlý.“

Obzrie sa cez plece, zatlieska a zavolá čosi po rusky na tých, ktorí sa vlečú pozadu, a z nejakého dôvodu je to účinnejšie než angličtina, lebo pridajú do kroku.

V klube tvorivého písania je jeden člen, Jesse Ly – tretiak, o ktorom sa hovorí, že je teplý, a ktorý sa v Browicku oblieka najbližšie k štýlu gothic. Keď vojdem do triedy, sedí za stolom a pred ním leží štôp papierov, nohy v kanadách má vložené na stoličke, za uchom pero. Pozrie sa na mňa, ale nič nepovie. Pochybujem, že vôbec vie, ako sa volám.

Zato pán Strane vyskočí spoza katedry a naprieč miestnosťou kráča ku mne. „Prichádzate do klubu?“ spýta sa.

Otvorím ústa, ale vlastne neviem, čo mám povedať. Keby som bola vedela, že je tu len jedna osoba, asi by som neprišla. Chcem hneď vycúvať, ale pán Strane sa veľmi teší, potriasa mi rukou a vraví: „Zvýšite členskú základňu o sto percent,“ takže mám pocit, že si to už nemôžem rozmyslieť.

Zavedie ma k laviciam, sadne si vedľa mňa a vysvetľuje, že ten štôp papierov sú príspevky do literárneho časopisu. „Všetko sú to študentské práce,“ hovorí. „Snažte sa nevsí-

mať si mená. Každý príspevok si pozorne prečítajte od začiatku do konca a potom sa rozhodnite.“ Povie, aby som si poznámky zapisovala na okraj, a potom každý príspevok obodovala od jeden po päť, pričom jeden je určite nie a päť je určite áno.

Jesse ani nezdvihne zrak a povie: „Ja dávam znamienka. Tak sme to robili vlani.“ Ukáže na príspevky, ktoré už prezrel. Každý má v pravom hornom rohu drobné znamienko plus alebo mínus. Pán Strane nadvihne obočie, očividne ho to podráždilo, ale Jesse si to nevšimne. Upiera oči na báseň, ktorú práve číta.

„Dohodnite sa na takej metóde, akú chcete,“ povie pán Strane. Usmeje sa na mňa, žmurkne. Keď vstáva, potľapká ma po pleci.

Pán Strane sa vráti ku katedre na opačnom konci miestnosti a ja si vytiahnem zo štôsu príspevok Zoe Greenovej *Najhorší deň v živote*. So Zoe sme vlani spolu chodili do triedy na matematiku. Sedela za mnou a smiala sa vždy, keď ma Seth McLeod nazval Veľká červená, ako keby nič smiešnejšie v živote nepočula. Potrasiem hlavou a snažím sa zbaviť zaujatosti. Presne pre toto pán Strane povedal, aby sme si nepozerali mená.

Jej poviedka je o dievčati v nemocničnej čakárni, ktorému zomiera stará mama, a od prvého odseku ma nudí. Jesse ma pristihne, ako ňou listujem, aby som zistila, koľko má strán, a potichu povie: „Nemusíš ju čítať celú, ak je zlá. Bol som redaktorom literárneho časopisu aj vlani, keď to tu viedla pani Bloomová, a nevadilo jej to.“

Oči mi preskočia na pána Stranea usadeného za katedrou a zohnutého nad vlastnou hrbou papierov. Pokrčím plecami a poviem: „Prečítam si to, je to v pohode.“

Jesse zaškúli na stránku v mojej ruke. „Zoe Greenová? Nie je to tá, čo vlani prehrala v debatnom turnaji?“ Je to ona – Zoe dostala za úlohu obhajovať trest smrti, ale v poslednom kole sa rozplakala, lebo oponent Jackson Kelly povedal, že jej postoj je rasistický a nemorálny, čo by ju asi nebolo až tak vykoľajilo, keby Jackson nebol čierny. Keď Jacksona vyhlásili za víťaza turnaja, Zoe sa sťažovala, že sa jej osobne veľmi dotkol spôsob, akým vyvracal jej tvrdenia, čo je proti pravidlám diskusie, a tak sa o prvé miesto podelili. Bola to hlúposť a všetci to vedeli.

Jesse sa načiahne, vezme mi z rúk Zoinu poviedku, do praveho horného rohu dá znamienko mínus a hodí ju na kopu odmietnutých prác. „*Voilà!*“ zvolá.

Celý zvyšok hodiny s Jesseom čítame a zatiaľ pán Strane známkuje za katedrou na druhom konci miestnosti písomné práce. Občas vstane a ide si urobiť nejaké fotokópie alebo doliať vodu do kávovaru. Po chvíli si ošúpe pomaranč a jeho vôňa sa šíri po celej miestnosti. Keď sa na konci hodiny postavím a chcem odísť, pán Strane sa opýta, či prídem na ďalšie stretnutie klubu.

„Neviem,“ odpoviem. „Skúšam viac rôznych vecí.“

Usmeje sa, počká, kým Jesse vyjde z triedy, a potom povie: „Po spoločenskej stránke vám to asi veľa nedáva.“

„Och, to ma netrápi,“ poviem. „Nie som nejaká mimoriadne spoločenská.“

„Prečo?“

„Neviem. Skrátka nemám hrbu kamarátok.“

Zamyslene prikývne. „Viem, ako to myslíte. Aj ja som rád sám.“

Inštinktívne chcem povedať nie, že vôbec nie som rada sama, ale možno má pravdu. Možno som úmyselne samotárka a mám radšej vlastnú spoločnosť.

„No, bývali sme najlepšie kamarátky s Jenny Murphyo-
vou,“ poviem. „S tou z angličtiny.“ Tie slová zo mňa vyletia,
zastihnú ma nepripravenú. Nikdy som toho toľko nepove-
dala nejakému učiteľovi, najmä nie mužovi, ale to, ako ma
pozoruje – s mäkkým úsmevom v očiach a bradou opretou
v dlani –, ma núti hovoriť ďalej, predvídať sa.

„Och,“ zareaguje. „Tá malá kráľovná Nílu.“ Keď sa zmä-
tene zamračím, vysvetľuje mi, že má na mysli jej rovno za-
strihnutý účes, že v ňom vyzerá ako Kleopatru, a kým to
hovorí, čosi ma bodne v žalúdku, niečo ako žiarlivosť, ale
ešte horšie.

„Podľa mňa nemá až také pekné vlasy,“ poviem.

Pán Strane sa uškrnie. „Takže ste bývali kamarátky. Čo
sa stalo?“

„Začala chodiť s Tomom Hudsonom.“

Chvíľu rozmýšľa. „S tým chlapcom s bokombradami.“

Prikývnem a rozmýšľam, ako nás asi učitelia rozoznáva-
jú a ako si nás v duchu zaraďujú. Čo by sa mu asi vynorilo,
keby pred ním niekto spomenul Vanessu Wyeovú? Dievča
s červenými vlasmi. Dievča, ktoré je vždy samo.

„Takže ste zažili zradu,“ povie a myslí na Jenny.

Predtým mi to nenapadlo a pri tej predstave ma zahreje
pri srdci. Trpela som. Neodohнала som ju tým, že som k nej
cítala priveľkú náklonnosť ani tým, že som sa na ňu príliš
upla. Nie, ublížili mi.

Pán Strane vstane, ide k tabuli a začne zotierať poznám-
ky, ktoré tam ostali z hodiny. „Prečo ste sa rozhodli vyskú-
šať tento klub? Máte slabý životopis?“

Prikývnem, môžem byť k nemu úprimná. „Pani Antono-
va povedala, že by som to mala skúsiť. Rada píšem.“

„Čo píšete?“

„Väčšinou básne. Nie sú dobré.“

Pán Strane sa usmeje ponad plece, láskavo a zároveň blahosklonne. „Rád by som si nejakú vašu prácu prečítal.“

V duchu sa chytím toho „vašu prácu“, akoby sa moje písanie oplátilo brať vážne. „Iste,“ poviem. „Ak naozaj chcete.“

„Naozaj chcem,“ odpovie. „Nepýtal by som sa, keby som nechcel.“

Pri tých slovách očerveniem. Podľa mojej mamy môj najhorší zlozvyk je, že odbíjam komplimenty sebaapodceňovaním. Musím sa naučiť prijímať pochvalu. V podstate je to vec sebadôvery, vraví mama, alebo jej nedostatku.

Pán Strane odloží špongiu a z konca miestnosti si ma premeriava. Strčí si ruky do vreciek a prezerá si ma zhora nadol.

„Pekné šaty,“ povie. „Páči sa mi váš štýl.“

Zamrmlm „ďakujem“, dobré spôsoby mám hlboko zakorenené, takže sa prejavujú automaticky, a pozriem sa na svoje oblečenie. Mám na sebe tmavozelenú tuniku mierne áčkového strihu, ale skôr beztvarú, čo mi siaha nad kolenná. Nie je módna; nosím ju len kvôli farebnému kontrastu s vlasmi. Je zvláštne, že si muž v strednom veku všima oblečenie dievčat. Môj otec ledva pozná rozdiel medzi šatami a sukňou.

Pán Strane sa obráti k tabuli a znova ju začne utierať, aj keď je už čistá. Vyzerá, skoro akoby bol v rozpakoch. Jedna časť môjho ja by sa mu chcela ešte raz poďakovať, tentoraz úprimne. *Veľmi pekne vám ďakujem*, povedala by som. *Doteraz mi to ešte nikto nepovedal*. Čakám, až sa otočí, ale on ďalej zotiera tabuľu špongiou, po ktorej ostávajú na zelenej ploche belavé pásy.

Už som skoro pri dverách, keď sa ozve: „Dúfam, že vás tu vo štvrtok opäť uvidím.“

„Pravdaže,“ odpoviem. „Uvidíte.“

A tak vo štvrtok idem znova, a potom ďalší a ďalší. Stanem sa oficiálnou členkou klubu. Jessemu a mne trvá výber príspevkov do literárneho časopisu dlhšie, než sme čakali, najmä pre moju nerozhodnosť, veľakrát sa vraciam späť a mením svoj hlas. Jesseho posudok je rýchly a nemilosrdný, jednoducho preškrtnie stránku perom. Keď sa ho spýtam, ako to, že sa vie tak rýchlo rozhodnúť, povie, že už z prvého riadku by malo byť jasné, či je niečo dobré, alebo nie. Raz vo štvrtok zmizne pán Strane v kabinete za triedou a vráti sa so štôsom starých čísiel časopisu, aby sme vedeli, ako má vyzeráť, aj keď Jesse bol jeho redaktorom už vlani, takže to, prirodzene, vie. Keď si listujem jedným číslom, v obsahu pod hlavičkou Beletria je uvedené Jesseho meno.

„Aha, tu si ty,“ poviem.

Jesse pri pohľade na to zastená. „Nečítaj to predom mnou, prosím ťa.“

„Prečo?“ Očami prebehnem prvú stránku.

„Lebo to nechcem.“

Vložím si časopis do ruksaku a spomeniem si naň až po obede, keď sa topím v nezrozumiteľnej domácej úlohe z geometrie a zatúžim po nejakom rozptýlení. Vytiahnem časopis, nalistujem si Jesseho poviedku a dvakrát si ju prečítam. Je dobrá, vážne dobrá, lepšia než všetko, čo som kedy napísala ja, lepšia než všetky príspevky do časopisu. Keď sa mu to snažím povedať na ďalšom stretnutí klubu, preruší ma. „Písanie ma už nezaujíma,“ povie.

V ďalšie popoludnie nám pán Strane ukazuje, ako formátovať časopis v novom vydavateľskom softvéri. Sedíme s Jessem vedľa seba pred počítačom a pán Strane stojí za